

عوامل مؤثر بر خود افشاگری در فضای مجازی: یک پژوهش کیفی

مرجان ترک زاده ، زینب نوروزی زاد ، علیرضا بخشایش

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه یزد

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه یزد (نویسنده مسئول)

^۳ دانشیار روان شناسی بالینی، گروه روان شناسی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد

چکیده

جاذبه های فضای مجازی منجر شده افراد ساعات زیادی از روزشان را در این محیط بگذرانند و تعاملات در این فضا را جایگزین تعاملات با اعضای خانواده و همسالان خود کنند. هنگامی که یک فرد ناشناس به صورت آنلاین است، ممکن است با شجاعت بیشتری نسبت به آنچه در موقعیت رودررو برقرار می شود ارتباط برقرار کند. پژوهش حاضر با توجه به اهمیت این موضوع با اتخاذ رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی به توصیف چرایی و چگونگی پدیده خود افشاگری در فضای مجازی می پردازد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی افرادی است که در شبکه های مجازی به گفتگو در زمینه ها و موضوعات شخصی می پردازند. داده ها از طریق نمونه گیری هدفمند و روش مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۵ شرکت کننده جمع آوری و در نهایت با استفاده از روش تحلیل پدیدارشناسی مبتنی بر ون منن تحلیل شد. نتایج یافته ها نشان می دهد که پدیده افشاگری در فضای مجازی تحت تأثیر عواملی از قبیل مسائل جنسی، احساس امنیت، ناسازگاری با دنیای واقعی، آزادی و آرامش در فضای مجازی و کسب شناخت و تجربه می باشد. این پژوهش در شناخت بیشتر نیازهای جامعه و شکاف های موجود در زندگی روزمره افراد می تواند راهگشا باشد.

واژه های کلیدی: اینترنت، خود افشاگری، فضای مجازی، ناشناس ماندن

۱. مقدمه

امروزه میلیون ها نفر از کارکردهای مختلف اینترنت شامل خرید بانکی، معاشرت، دوست یابی و کمک به مناطق مختلف استفاده می کنند. از دیدگاه روان شناختی اینترنت به وسیله اصلی ارتباطات بین فردی تبدیل شده و به طور چشمگیری بر تصمیمات، رفتارها، نگرش ها و احساسات افراد تأثیر می گذارد (باراک^۱، ۲۰۰۸). در مرکز انتقال اطلاعات آنلاین، شبکه های اجتماعی که ابزاری جدید برای به اشتراک گذاری اطلاعات فراهم می کنند، محبوبیت ویژه ای کسب کرده اند (راکی و باند راکي^۲، ۲۰۰۸؛ بوید و الیسون^۳، ۲۰۰۷). شبکه های اجتماعی با استقبال زیادی روبرو هستند و جوانان بخش عمده ای از اوقات فراغت خود را در فضای مجازی می گذرانند (تامپسون، ۱۳۸۹ به نقل از توسلی و جلالوند، ۱۳۹۴). شبکه های اجتماعی در واقع اشکال ارتباط الکترونیکی هستند که کاربران جوامع آنلاین ایجاد می کنند تا اطلاعات را به اشتراک بگذارند و یا وبسایت هایی هستند که به افراد امکان برقراری ارتباط می دهند (آلوس، فرناندس و راپوسو^۴، ۲۰۱۶). گمنامی و فقدان نشانه های غیرکلامی ارائه شده توسط رسانه های اجتماعی ممکن است باعث افشای بیشتر خود واقعی فرد شود (مکنا و بارق^۵، ۱۹۹۸). خود افشایی آنلاین در ایجاد دوستی صمیمی تر، در دنیای مجازی، مفید تلقی می شود و تأثیرات مثبت و هیجان انگیزی را برای کاربران به همراه دارد (اوتز^۶، ۲۰۱۵). طی دهه گذشته، خود افشایی آنلاین توجه بسیاری از محققان سراسر جهان را به خود جلب کرده است (چونگ، لی و چان^۷، ۲۰۱۵). خود افشایی به اشتراک گذاشتن افکار، احساسات، تجارب شخصی، اتفاقات روزمره، تصاویر و فیلم های شخصی بدون اجبار بیرونی و بنا به خواست خود فرد است (برندت^۸، ۲۰۰۲) هنگامی که یک فرد به صورت ناشناس آنلاین باشد با شجاعت بیشتری نسبت به فضای آفلاین برخورد می کند (کلارک گوردون، بومن گودی بوی و رایت^۹، ۲۰۱۹). ناشناس بودن در فضای مجازی و تفاوت های بسیاری که با ارتباط چهره به چهره وجود دارد، باعث می شود که افراد در فضای مجازی خود واقعی شان را نشان دهند، همچنین فقدان نشانه های غیرکلامی توسط رسانه های اجتماعی و تشویق مخاطبین می تواند باعث افشای بیشتر اطلاعات شخصی شود. علاوه بر ناشناس ماندن، تفاوت های زیادی بین برقراری ارتباط آنلاین و رودررو وجود دارد که منجر به بحث دائمی در مورد اینکه آیا افراد خود واقعی خود را به صورت آنلاین فاش می کنند یا اینکه خود ایده آل یا بهترین خود را ارائه می دهند، وجود دارد (فورست و وود^{۱۰}، ۲۰۱۳).

^۱. Barak

^۲. Raacke & Bonds-Raacke

^۳. Boyd & Ellison

^۴. Alves, Fernandes, Raposo

^۵. McKenna & Bargh

^۶. Utz

^۷. Cheung, Lee & Chan

^۸. Berndt

^۹. Clark-Gordon, Bowman, Goodboy & Wright

^{۱۰}. Forest & Wood

افراد ممکن است خود ایده الی از خود به نمایش بگذارند زیرا محدودیت های فضای واقعی وجود ندارد (وزیری و گاسلینگ^{۱۱}، ۲۰۰۴). افراد می توانند اطلاعات و تصاویر مربوط به مارک های لوکس را ارسال کنند که حتی قادر به تهیه آن ها در شرایط واقعی نیستند (جنسن شاو و جیلی، ۲۰۰۳). درواقع افراد بیشتر امکان دارد اطلاعات مثبت از خود در فضای مجازی منتشر کنند (هایثورنتی، ۲۰۱۱). والتر بیان می کند که فضای مجازی این امکان را به افراد می دهد که سن، معلولیت و نژاد را مطابق میل خویش تغییر دهند و یا پنهان کنند؛ که این ویژگی در طولانی مدت به ارتباطات فرد در فضای واقعی آسیب می رساند (هایثورنتی، ۲۰۱۱). مطالعات نشان می دهند که افشای اطلاعات شخصی می تواند باعث تأثیرات مثبت یا منفی بر زندگی فرد شود (کامرون، هولمز و وراور، ۲۰۰۹). تقدسی، مظاهری، شکری و ذبیح زاده (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان مقایسه نحوی مواجهه افراد با موقعیت های اخلاقی در فضای واقعی و مجازی به این نتیجه رسیدند که برخورد افراد در فضای مجازی نسبت به مسائل اخلاقی مطرح مانند دزدی، تجاوز به حریم خصوصی و خیانت، با برخورد افراد در فضای واقعی تفاوت معناداری وجود دارد و به جز در موارد خاص این نتیجه مربوط به ویژگی فردی نیست. همچنین یافته ها را می توان با گمنامی در فضای مجازی، آزادی از قوانین و چهارچوب هایی که به طور معمول در فضای واقعی وجود دارد و موضع سهل انگارانه ای که در فضای مجازی وجود دارد تبیین کرد. مشخص شده است که افشاگری نقش مهمی در ایجاد، حفظ و مدیریت روابط برای بزرگسالان و نوجوانان دارد (آلتن و تایلر، ۱۹۷۳؛ بست، مانکتلو^{۱۲} و تایلر، ۲۰۱۴؛ والکنبرگ و پتر، ۲۰۰۹). و از طرفی پشتیبانی سیستم عامل های جدید شبکه های اجتماعی از طیف گسترده ای از ارتباطات آنلاین، احتمال دسترسی آسان به روابط ضعیف را ایجاد کرده که ممکن است به راحتی حفظ شود (اسمیت، لئونیس و آناندوالی، ۲۰۲۱).

از آنجاکه با پیشرفت تکنولوژی و همه گیر شدن استفاده از فضای مجازی آسیب های آن نیز بیش از پیش ملموس و عینی است نیاز به مطالعه و پژوهش در این زمینه احساس می شود؛ همچنین بیشتر مطالعات انجام شده در این زمینه به صورت کمی است اما پژوهش حاضر از نخستین مطالعات کیفی در این زمینه می باشد. پدیده خود افشاگری در فضای مجازی در پژوهش های خارجی به صورت همه جانبه مورد مطالعه قرار گرفته اما از دید پژوهشگران داخلی مغفول مانده. از طرفی تحقیقات نشان می دهد که خود افشایی در فرهنگ های مختلف متفاوت است (المکرمی، ۲۰۱۵) و تنوع رسانه های اجتماعی (به عنوان مثال با یا بدون گزینه های تصویری) موجود ممکن است ترجیحات فردی و فرهنگی را برای برقراری ارتباط فراهم کند (اسمیت، لئونیس و آناندوالی، ۲۰۲۱). با توجه به مطالب فوق، هدف از انجام این پژوهش بررسی پدیده افشاگری مجازی، آثار و دلایل آن در بافت فرهنگی ایران است.

^{۱۱} Vazire & Gosling

^{۱۲} Jensen Schau & Gilly

^{۱۳} Haythornthwaite

^{۱۴} Cameron, Holmes & Vorauer

^{۱۵} Altman & Taylor

^{۱۶} Best & Manktelow

^{۱۷} Valkenburg & Peter

^{۱۸} Smith, Leonis & Anandavalli

^{۱۹} Almakrami

۲. روش

مطالعه کیفی حاضر به بررسی افشاگری در فضای مجازی می‌پردازد و از میان رویکردهای متنوع کیفی، رویکرد پدیدارشناسی مطالعه حاضر را راهنمایی کرد تا پژوهشگر پدیده افشاگری مجازی را از طریق افرادی که سرشار از تجرب افشاگری و آزادی در فضای مجازی هستند دریابد. روش کیفی به هر روشی اطلاق می‌شود که یافته‌های آن از طریق فرآیندهای آماری و با مقاصد کمی سازی به دست نیامده باشد (محمد پور، ۱۳۹۰، ص ۹۳). از سویی این روش فاقد چارچوب نظری از پیش تعیین شده و فرضیه‌های مبتنی بر آن است (محمد پور، ۱۳۹۰، ص ۹۷). رویکرد پدیدارشناسی تفسیری، به دنبال درک دقیق و تفسیر پدیده مورد مطالعه است و درکی برای توصیف، تفسیر و درک پدیده فراهم می‌سازد. از ملاک‌های ورود به این پژوهش زنان و مردان در هر رده سنی فعال در فضای مجازی است که به نوعی دست به خود افشایی در این فضا می‌زنند (عکس، فیلم، تصویر پروفایل، گفتگو) و جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمام افرادی است که در شبکه مجازی به گفتگو و تبادل نظر در زمینه‌ها و موضوعات شخصی می‌پردازند.

نمونه مطالعه به روش نمونه‌گیری هدفمند از فضای مجازی (شبکه اجتماعی تلگرام و اینستاگرام و اتاق‌های گفتگو) انتخاب شدند. در مورد تعداد افراد شرکت کننده در پژوهش کیفی نمی‌توان از ابتدا تعداد مشخصی را برآورد کرد و پژوهشگر تا زمانی که درک درستی از پدیده مورد نظر به دست نیاورد به مصاحبه ادامه می‌دهد. این اصل، اصل اشباع نام دارد (دس ۲۰۰۷). در پژوهش کنونی نیز مصاحبه تا آنجایی ادامه یافت که داده‌ها به حد اشباع رسید و از مصاحبه ۱۱ به بعد داده چندان به دست نیامد. در نتیجه برای اطمینان ۱۵ مصاحبه انجام گرفت. برای دسترسی به شرکت کنندگان به شبکه‌های اجتماعی تلگرام و اینستاگرام و اتاق‌های گفتگو مراجعه شد و با رعایت اصول رازداری و اخلاقی، به شرکت کنندگان از پنهان ماندن هویت مجازی‌شان و عدم تحریف اظهارات و به کارگیری عین جملات به کاررفته در نگارش نتایج مطالعه، اطمینان داده شد. در ادامه، با افرادی که رضایت به شرکت در پژوهش داشته و معیارهای ورود به پژوهش را داشتند مصاحبه شد. سعی کردیم با معرفی خویش و بیان هدف از انجام مصاحبه اعتماد شرکت کنندگان را جلب نماییم و پرسش‌ها را به گونه‌ای واضح و روشن بیان کردیم و از بیان اظهاراتی که توهین یا قضاوتی به همراه داشته باشد خودداری کردیم. پژوهش حاضر توسط مصاحبه نیمه ساختاریافته و با سؤالات باز پاسخ هدایت شده است. در مصاحبه نیمه ساختاریافته، پژوهشگر فهرستی از پرسش‌ها یا صرفاً موضوع‌های اصلی پژوهش مورد نظر را تهیه می‌کند. مصاحبه‌گر الزامی به رعایت ترتیب در مطرح کردن این سؤالات ندارد، همچنین با توجه به پاسخ‌های مصاحبه‌شونده، پرسش‌های دیگری نیز مطرح می‌کند یا به تفحص بیشتر در پاسخ‌های مصاحبه‌شونده می‌پردازد، درواقع پژوهشگر از آزادی و اختیار کافی برخوردار است (حریری، ۱۳۸۵). در صورت لزوم و با توجه به پاسخ‌های افراد سؤالات جزئی‌تری هم چون: لطفاً بیشتر توضیح دهید؟ منظورتان از این جمله که گفتید چیست؟ و... پرسیده شد. شیوه مصاحبه به صورت فرد به فرد بوده تا افراد بتوانند تجرب خود را با آرامش بیان کنند. مصاحبه‌ها با رضایت شرکت کنندگان با روش‌های چت و گاهی ضبط اطلاعات صورت گرفت. میانگین زمان مصاحبه با توجه به میزان همکاری و علاقه مشارکت کنندگان بین بیست دقیقه الی یک ساعت و نیم به طول انجامید؛ و مصاحبه‌ها به صورت گفتگوی دوطرفه انجام شد. پس از انجام کار، مصاحبه‌ها به فایل متنی تبدیل شد و با استفاده از روش ون منن، واحد موجود در متن مصاحبه‌ها استخراج گردید. به طور کلی پدیدارشناسی تفسیری به تنهایی نمی‌تواند پدیده مورد نظر را به خوبی بشناساند به همین دلیل از رویکرد هماهنگ با این روش استفاده شد. روش ون منن، روشی برای تحلیل و استخراج ساختار و محتوای داده‌ها به خصوص داده‌های متنی است. بدین منظور داده‌ها کلمه به کلمه مورد تحلیل و تأمل قرار گرفتند. در این مقاله تحلیل داده‌ها با روش جزئی و خط به خط انجام گردید. هر مصاحبه چندین بار مطالعه شد و به دقت مورد تأمل قرار گرفت. پس از مطالعه هر جمله، مفهومی که به نظر می‌رسید، به شکل پیشنهاد نوشته شد و مفاهیم نزدیک به هم در یک گروه قرار داده شد و به این ترتیب واحد معنایی شکل

گرفت. سپس واحدهای معنایی مشابه، مجموعه‌ای تشکیل دادند و مقوله‌های اصلی که دربرگیرنده واحد معنایی و مفاهیم هستند شکل گرفت. سعی بر آن بود که پژوهش حاضر ملاک‌های اعتبار پذیری، قابلیت اعتماد و انتقال‌پذیری را دارا باشد. به این منظور مصاحبه‌گر برداشت خود از صحبت‌های شرکت‌کنندگان را ارائه داد تا صحت یافته‌ها را تأیید کنند. تمامی مراحل انجام‌شده به‌دقت و با جزئیات بیان‌شده تا خوانندگان، سایر پژوهشگران و منتقدان بتوانند پژوهش را موردبررسی قرار دهند.

۳ یافته‌ها

پس از فرایند کدگذاری باز و محوری، مفاهیم و مقولات مستخرج شدند. سپس کدگذاری انتخابی انجام شد و نتایج در ۵ طبقه محوری جای گرفتند. این ۵ طبقه شامل بعد جنسی، احساس امنیت در افشای حریم خصوصی، ناسازگاری با دنیای واقعی، رهایی و آرامش در فضای مجازی و کسب شناخت و تجربه است.

مضمون‌ها و خرده مضمون‌های خود افشاگری مجازی

مضمین اصلی	مضمین فرعی
بعد جنسی	ایجاد تمایلات جنسی نابهنجار پرداختن به تمایلات جنسی
احساس امنیت در افشای حریم خصوصی	نیاز به روابط صمیمانه برداشتن نقاب (بیان مسائل شخصی) آزادی در بیان احساس و افکار
ناسازگاری با دنیای واقعی	فرار از یکنواختی در واقعیت ناسازگاری با محیط واقعی طرد شدن در جامعه
رهايي و آرامش در فضای مجازی	احساس سبکی و آرامش در فضای مجازی پذیرش بدون شرط در فضای مجازی آزادی عمل در فضای مجازی هویت مجهول
کسب شناخت و تجربه	شناخت شخصی شناخت اجتماعی

در ادامه، مقولات مستخرج شده به‌صورت مبسوط همراه برخی از مصادیق گفته‌های شرکت‌کنندگان، در پژوهش آورده شده است.

۱- **بعد جنسی:** یکی از مواردی که توسط مشارکت‌کنندگان در رابطه با افشاگری مجازی عنوان شد بعد جنسی بود. رابطه جنسی مجازی شکلی از رابطه جنسی است که با پیشرفت تکنولوژی رواج بیشتری پیدا کرده و علل گرایش به آن بسیار متنوع است. این تماس تنها به‌صورت مجازی و به‌دوراز یکدیگر است و می‌تواند شامل پیامک، چت کردن، تلفن زدن و تماس تصویری باشد. مضامین فرعی که در این رابطه مورد اشاره قرار گرفت عبارت بود از: ارضای تمایلات جنسی نابهنجار و پرداختن به تمایلات جنسی.

۱-۱- ارضای تمایلات جنسی نابهنجار: بر اساس اعتقاد مشارکت‌کنندگان وجود تمایلات جنسی خاص می‌تواند باعث کشش آن‌ها به‌سوی فضای مجازی شود. آقای ۳۴ ساله چنین عنوان می‌کند که "در جامعه‌ای که ما فوریت‌های جنسی

مغایر با افکار عام داشته باشیم و در واقعیت قادر به ابراز آن نباشیم، به ناچار به فضای مجازی روی می آوریم." و یا آقای ۳۸ ساله "مثلاً تمایلات بردگی و ارباب و فیتیش اگر درگیرشون بشیم ممکنه یه تمایل جنسی جدید و شاید آزاردهنده در ما ایجاد بشه و به بیراهه کشیده بشیم." و خانم ۲۶ ساله می گوید "من نمی تونم مثل افراد عادی باشم پس به این محیط کشیده می شم. مایلم درمان بشم ولی متأسفانه به دلیل هزینه های بالای رواندرمانی، مجبورم همین مسیر رو ادامه بدم."

۱-۲- پرداختن به تمایلات جنسی: پرداختن به تمایلات جنسی یکی از مواردی بود که اکثر مشارکت کنندگان به آن اشاره کردند. خانم ۲۵ ساله در این مورد می گوید "من می دونم با ابراز جنسی در فضای واقعی جامعه به من جور دیگه ای نگاه میکنه و من رو بی بندوبار خطاب میکنن حتی بخوام پارتنر واقعی هم پیدا کنم ممکنه آسیب ببینم ولی اینجا آسیب کمتره و نهایتاً بلاک میشه." و یا آقای ۲۵ ساله عنوان می دارد که "فشار جنسی که منو اذیت میکنه و اجازه نمیده روی کارم تمرکز کنم منو به اینجا می کشونه." شرکت کننده دیگر در این خصوص می گوید "خود افشایی جنسی ممکنه به اعتیاد و سواس گونه تبدیل بشه و یک حس تنوع طلبی؛ در حدی که من گاهی ترجیح میدم همه وقتم رو اینجا بگذرونم؛ انگار در اون لحظه هیچ چیز دیگه ای برای من اهمیت نداره و فقط می خوام در این فضا باشم. یه نوع حس انزجار و تهوع و از طرفی کشش به این محیط دارم."

۲-۱- احساس امنیت در افشای حریم خصوصی: در توصیف مشارکت کنندگان از تجربه خود در فضای مجازی، اهمیت بعد افشاسازی حریم خصوصی به صورت های مختلف نمود می یابد. این بخش از تجربه شرکت کنندگان، با عناوین زیر نشان داده شده است:

۲-۱- نیاز به روابط صمیمانه: خانم ۲۳ ساله در این باره می گوید "من یه دخترم و نیاز به محبت دارم نیاز دارم کسی به من توجه کنه. من که نمیتونم راه بیفتم تو خیابون و محبت گدایی کنم!" آقای ۳۸ ساله در این باره می گوید "نیاز عاطفی ام را نمی توانم با همسرم رفع کنم و این نیاز قوی ترین نیاز در منه که فراتر از اون چیزیه که همسرم به من میده." و خانم ۲۷ ساله در این مورد می گوید "توی محیط مجازی بهتر میشه ادمای مثل خودمو که افکار مثل هم داشته باشیم پیدا کنم پس راحت تر میشه باهاشون حرف زد. وقتی می بینی چند نفر مثل خودت فکر می کنن، حس خوبی پیدا می کنی و می فهمی که تنها نیستی."

۲-۲- برداشتن نقاب (بیان مسائل شخصی): خانم ۲۳ ساله اظهار می دارد که "توی مجازی روابط معمولاً عمق نمیگیره و راحت تر میشه حرفامو بزنم." در موردی دیگر خانم ۲۲ ساله می گوید "من توی عکاسی کار می کردم اونجا در مورد افکارم و روحیاتم افشاگری کردم که بعد از اون، همه خودشونو بالاتر از من می دیدن و با رفتارشون منو تحقیر می کردن ولی توی مجازی از واکنش ها ترسی ندارم." خانم ۲۵ ساله در این خصوص عنوان می دارد که "توی واقعیت من باید دختر مؤدب و صبور و قوی خانواده باشم همه احساسمو باید دفن کنم اون احساس واقعیمو نمیتونم بیان کنم. عصبانی میشم نمیتونم داد بزنم بگم ازت متنفرم. وقتی عصبانی ام وقتی مغزم داره از ناراحتی منفجر میشه توی مجازی با خیال راحت ازش میگم اونجا کسی نمیدونه من شغلم چیه من کی هستم؛ اونجا بنابراین قضاوت نمیشم."

۲-۳- آزادی در بیان احساس و افکار: خانم ۲۱ ساله در این مورد می گوید: "نمیتونم توی واقعیت از تجاوزی که بهم شده بگم ولی مجازی کسی منو نمی شناسه" آقای ۳۲ ساله می گوید "در فضای مجازی هرکس قصد تمسخر دارد به راحتی بلاک می شود ولی در واقعیت این طور نیست؛ اینجا بی حد و مرز، باید نباید حاکم نیست. حتی با عکس پروفایل هم میتونیم احساساتی رو که توی واقعیت نشون نمیدیم ابراز کنیم." آقای ۲۲ ساله عنوان می کند که "دوست دارم با یکی حرف بزنم و سبک شم و از مشکلاتم بگم و اینکه اگر در محیط واقعی دست به خود افشایی بزنم تبعات سنگینی برام داره مثلاً عقاید غیردینی داشته باشیم و امکان بیان در واقعیت نباشه"

۳-ناسازگاری با دنیای واقعی: اکثر شرکت کنندگان به نوعی دچار تعارض و ناسازگاری و احساس نیاز در فضای واقعی بودند. ابعاد فرعی این بعد شامل:

۱-۳- فرار از یکنواختی در واقعیت: آقای ۲۲ ساله در این باره می گوید: "صرفاً برای وقت گذرونی چون سرگرمی خاصی نداریم." یا آقای ۲۴ ساله عنوان می کند که "برای افراد تنها و پیر عالی به چون سرگرم بودن به هر شکل براشون خوبه."

۲-۳- ناسازگاری در محیط واقعی: در مورد این مضمون خانم ۲۵ ساله عنوان می کند که "حس ضعیف بودن دارم و احساس می کنم شخصیت ضعیفی دارم که ظرفیت کمی برای پذیرش واقعیت داره و حس حماقت از اینکه دردهامو به کسی گفتم که هیچ نقش حقیقی و مؤثری در زندگیم نداره" و آقای ۲۸ ساله اظهار می دارد که "محدودیت هامون مثل زشت، کوتاه بودن و لاغر بودن و کلا صفاتی که تو سرمون می کوبن باعث میشه که به این فضا گرایش بیشتری نشون بدم." خانم ۲۱ ساله در این مورد بیان می دارد که "امکان معاشرت زن و مرد فراهم باشه، افراد میتونن توی واقعیت همو پیدا کنن و شناخت واقعی تری نسبت به هم داشته باشن. حضور در محیط واقعی هم برای ما پر از آسیبه چون مجبوریم به خاطر محدودیت های جامعه مکان های خلوت رو انتخاب کنیم که این خالی از امنیته."

۳-۳- طرد شدن در جامعه: آقای ۲۵ ساله در این مورد می گوید "از این می ترسم که با گفتن عقایدیم در واقعیت عشق پدر و مادر و نزدیکانمو از دست بدم" یا مورد دیگر خانم ۳۲ ساله این گونه عنوان می کند که "توی واقعی نمیشه با آدمای مختلف از جنس مخالف دوست بشم چون قطعاً فاحشه خطاب میشم ولی اینجا همه آدم هستن و همه رو امتحان می کنیم ببینیم کدوم بهتر رفتار میکنه ولی واقعی نمیشه امتحان کرد."

۴-آزادی و آرامش در فضای مجازی: تمامی شرکت کنندگان به این مضمون در بیانات متفاوتی اشاره داشتند. مضامین فرعی آن به ۴ شکل زیر پدیدار شد:

۱-۴- احساس سبکی و آرامش در مجازی: آقای ۲۴ ساله در این باره می گوید "اومدن به اینجا باعث میشه که نشخوارهای ذهنیم برطرف بشه و احساس می کنم اگر در موردش صحبت نکنم ممکنه برطرف نشه و دست از سرم بردارم." و یا شرکت کننده دیگر خانم ۲۴ ساله چنین عنوان می کند که "آدم اعتماد به نفس می گیره؛ مثلاً من خجالتی بودم توی گروه ها حرف می زدم بهتر شدم. به نظرم ضعف محیطی با قدرت جایگزین میشه. توی این فضا تونستم تا حدودی بر اضطراب اجتماعی غلبه کنم." شرکت کننده دیگر می گوید "وقتی بتونم از مشکلم از نگرانیم بگم دوستای مجازیم باهام همدردی میکنن همدلی میکنن سعی میکنن راهکار بدن آرامش بهم بدن اینجاست که آروم میشم و تاثیرش رو هم توی واقعیت حس میکنم در نتیجه حس و عقلم در هم تنیده نمیشه و میتونم توی واقعیت عملکرد بهتری داشته باشم چون اون حس سنگین رو مهار کردم."

۲-۴- پذیرش بدون شرط در مجازی: خانم ۳۸ ساله در این مورد می گوید "می تونیم افکارمون در مورد علم و فلسفه رو بدون سانسور و آزادانه بیان کنیم." یا شرکت کننده دیگر آقای ۲۴ ساله می گوید "چطور میتونیم در اجتماع به راحتی از تمایلات جنسی یا گرایش های جنسی خاص حرف بزنیم؟"

۳-۴- آزادی در فضای مجازی: آقای ۱۹ ساله می گوید "اینجا برای نوجوانان بهترین جاست که بتونیم از تابوهای جامعه و خط قرمزها صحبت کنیم بدون اینکه گیر بیفتیم." یا در مورد دیگر آقای ۲۹ ساله می گوید "توی مجازی میتونیم راحت با آدمای مختلف دوست بشیم ولی اگه برای رابطه جنسی باشه آدم ممکنه تنوع طلب بشه و روی زندگی واقعیش هم تأثیر بذاره."

۴-۴- هویت مجهول: آقای ۲۱ ساله در این باره می گوید "اگه فقیر، ضعیف و زشت یا پیر هستیم میتونیم خودمونو برعکس معرفی کنیم." و شرکت کننده ۴۵ ساله عنوان می کند که "اینجا کسی منو نمیشناسه که شغلم چیه و میتونم به صورت ناشناس صحبت کنم."

۵-کسب شناخت و تجربه: برخی از شرکت کنندگان تأکید ویژه‌ای برافزایش عملکرد و مهارت‌های اجتماعی و کمک

گرفتن از این فضا در جهت رشد شخصی‌شان داشته‌اند. مضامین فرعی این بعد شامل:

۵-۱- شناخت اجتماعی: در این مورد خانم ۳۱ ساله عنوان می‌کند که "توی مجازی شناخت بیشتر میشه چون دامنه آزمون خطای آدمای بیشتری. شخصیتای مختلف رو سریع‌تر میشه رمزگشایی کرد و پی به اهدافشون و واقعیتشون برد." یا آقای ۲۰ ساله در این مورد می‌گوید "در مورد تابوها و مسائل جنسی و روابط جنسی میتونیم اطلاعات زیادی کسب کنیم." و شرکت‌کننده دیگر می‌گوید "من علاقه دارم با آدمای متفاوت گفتگو کنم و شخصیت‌های متفاوت و دنیای متفاوت اونا برام جذابه."

۵-۲- شناخت شخصی: خانم ۲۸ ساله در این باره می‌گوید "تونسستم بر این حس منفی که همه مردا کثیفن غلبه کنم و فهمیدم که میشه یه مرد رو دوست داشت و همه مردا متجاوز نیستن." و یا آقای ۴۸ ساله در این مورد می‌گوید "شناخت و نقد و افشای خود در این فضا به‌عنوان یک انسان سرگشته و مات و مبهوت که احیاناً نفرت از خویش هم دارد خودزنی و نقد خود، پناهگاهی است برای تسکین و فرصت شناخت خود." شرکت‌کننده دیگر عنوان می‌کند که "ممکنه آدم کم‌کم از دنیای واقعی فاصله بگیره و شناخت غلط از خودش پیدا کنه."

بحث و نتیجه‌گیری

بررسی مصاحبه‌های مشارکت‌کنندگان نشان می‌دهد که عوامل مؤثر بر خود افشاگری در ۵ مضمون بعد جنسی، احساس امنیت در افشای حریم خصوصی، ناسازگاری با دنیای واقعی، رهایی در مجازی و کسب شناخت و تجربه قابل‌بررسی است. تجربه مشارکت‌کنندگان در حوزه جنسی به این موضوع اشاره داشت که وجود تمایلات جنسی خاص یا نابهنجار و همین‌طور وجود کشش‌های جنسی بهنجار باعث حضورشان در این فضا شده است که این امر می‌تواند دلایل متنوعی داشته باشد؛ طبق نتایج به‌دست‌آمده در این تحقیق برخی از افراد علت حضورشان در این فضا را رفع تمایلات جنسی نابهنجار می‌دانند. با توجه به اینکه گرایش‌های جنسی خاص و نابهنجار موردپذیرش جامعه نیست و در واقعیت امکان ابراز آن وجود ندارد، افراد به فضای مجازی روی آورده و در آنجا سعی در ارضای جنسی و روانی خود دارند. در این زمینه، یکی از پیامدهای منفی که در صورت ابراز این‌گونه تمایلات در فضای مجازی عنوان می‌شود امکان تشدید و ایجاد تمایلات جنسی جدید و آزاردهنده در فرد است. به‌عنوان مثال افرادی که مازوخیسم یا سادیسم خفیف داشته‌اند در این محیط گرایش آن‌ها به افراط کشیده شده و نوع شدیدتری از آن را تجربه نموده‌اند. از طرفی انتقال این نوع گرایش‌ها به دیگر کاربران حاضر در این فضا قابل چشم‌پوشی نیست. مورد دیگر در زمینه‌ی بعد جنسی، وجود تمایلات جنسی بهنجار و عدم امکان ارضای آن در محیط واقعی است که در نتیجه، باعث حضور افراد در این فضا می‌شود و می‌تواند دلایل مختلفی از قبیل کمبود اعتمادبه‌نفس در برقراری رابطه جنسی، ترس از رابطه با جنس مخالف و عدم احساس امنیت در این زمینه، عدم دسترسی عاطفی مانند مسئله‌ای که در طلاق عاطفی عنوان می‌شود؛ عدم دسترسی جسمی مانند دوری از شریک جنسی به لحاظ بعد مسافت، محدودیت‌های محیط اجتماعی و فرهنگی که ممکن است دسترسی به جنس مخالف را سخت‌تر کند و سهولت دسترسی و توانایی ناشناس بودن در محیط مجازی را در برداشته باشد. برخی افراد هم به دلیل تنوع‌طلبی، ترس از اقدام به خیانت در دنیای واقعی، ترس از پیگیری‌های قانونی، سهل‌تر بودن و کم‌تر شدن بار مسئولیت نسبت به طرف مقابل و عدم لذت‌جویی کافی در رابطه‌ای که هستند، وارد روابط جنسی مجازی می‌شوند و بعضاً چنین عنوان می‌دارند که این قبیل روابط باعث ایجاد اعتیاد و تنوع‌طلبی و سیری‌ناپذیری شده و فرد را از مسیر زندگی عادی خود خارج سازد. همچنین طبق یافته‌های این پژوهش، کسانی که از زندگی جنسی خود رضایت ندارند، اگر به‌جای حل مشکل در دنیای واقعی، به دنبال جبران در فضای مجازی باشند، از مسیر زندگی واقعی‌شان منحرف شده و کنترل زندگی از دستشان خارج می‌شود. همان‌طور که در پژوهش‌های انجام‌گرفته نشان می‌دهد که آسیب‌های برآمده از فضای مجازی در رابطه بین زوجین شامل دو بعد مشکلات درون فردی و بین فردی است. مشکلات درون

فردی شامل، اعتیاد اینترنتی، تغییر سبک زندگی و متزلزل شدن ارزش‌ها بود و مشکلات بین فردی شامل مشکلات جنسی، روابط فرا زناشویی آنلاین و کاهش صمیمیت بود (شجاعی و همکاران، ۱۳۹۷). در نتایج حاصل از پژوهشی دیگر "بررسی رابطه بین سبک زندگی متأثر از فضای مجازی و طلاق عاطفی"، یافته‌ها بیانگر ارتباط معنادار بین سبک زندگی متأثر از فضای مجازی و طلاق عاطفی است (مظفری نیا و قاسمی پور، ۱۳۹۵).

موضوع دیگری که مشارکت‌کنندگان در این پژوهش به آن اشاره داشتند، احساس امنیت در افشای حریم خصوصی بود. افراد با احساس نیاز به محبت طلبی، روابط صمیمانه و برون‌ریزی‌های عاطفی و متعاقب آن ابراز مسائل شخصی در یک بافت امن و عدم پاسخگویی مناسب به آن در محیط واقعی، به فضای مجازی روی می‌آوردند و این نیاز را قوی‌ترین نیاز در خود عنوان می‌کنند. آرون بن‌زیوآدر کتاب بین‌المللی عشق عنوان می‌کند که فضای مجازی فرهنگ جایگزینی برای فضای عاشقانه واقعی فرد فراهم می‌کند و شرکت‌کنندگان را قادر می‌سازد بدون تحمل هزینه‌های قابل توجه از نظر منابع و تلاش‌ها و بدون لزوم نقض تعهدات مهم شخصی، گزینه‌های مهیج عاشقانه را کشف کنند. فرهنگ جدید عاشقانه که در آن فضای مجازی نقش برجسته‌ای دارد، هم اغوا کننده و هم پایدار است. دو سهم عمده فضای مجازی در قلمرو عشق، تسهیل در یافتن یک شریک عاشقانه و ایجاد انواع بیشتری از روابط عاشقانه است. یک تأثیر عمده این فضا بر ماهیت روابط عاشقانه، ایجاد روابط پیچیده‌تر، متنوع و انعطاف‌پذیر و درعین‌حال سرسام‌آورتر و سطحی‌تر است. تأثیر هنجاری مورد بحث قرار گرفته فضای مجازی بر فرهنگ عشق، نشانگر نقض فزاینده ارزش‌ها و مرزها در رفتار عاشقانه ما است. وفور گزینه‌های عاشقانه و جنسی امروز یافتن عشق را تسهیل می‌کند، اما مانع از نگه‌داشتن آن برای مدت طولانی می‌شود. با این حال، نیاز به عشق در میان جوانان و همچنین افراد در زندگی بعدی آن‌ها، از بین نمی‌رود. ترکیبی از تعاملات آنلاین و آفلاین می‌تواند برای پرورش قلمرو عاشقانه بسیار مثمر ثمر باشد (بن‌زیو، ۲۰۲۰). افراد در این محیط با تأکید بر ناشناس ماندن و به‌طور آزادانه و بدون ترس از قضاوت و مورد تمسخر قرار گرفتن اقدام به بیان مسائل شخصی و افکار و احساسات درونی خود می‌کنند؛ می‌توان در این مورد به مشارکت‌کنندگانی اشاره کرد که تجربه تجاوز در بلوغ یا کودکی را داشته و اعلام داشته‌اند که در شبکه‌های اجتماعی آزادانه قادر به بیان تجارب ناخوشایندشان از آن موضوع بوده‌اند. در پژوهشی همسو با این یافته تحت عنوان "رقص افشاگری: خود افشایی آنلاین از تجاوز جنسی" یافته‌ها حاکی از تمایل به خود افشاگری این گروه از بازماندگان در فضای آنلاین بوده است (مورس و وبر، ۲۰۱۳). این یافته‌ها با نتایج (توسلی و جلالوند، ۱۳۹۴؛ رضوی، کیانپور و آقابابایی، ۱۳۹۶؛ گوردون، بومن، گودبوی و رایت، ۲۰۱۹) همخوانی دارد. یافته‌های حاصل از تحقیق "استفاده از اینترنت و تمایل به خود اظهاری"، حاکی از تمایل به گمنامی و افزایش خود افشایی است (توسلی و جلالوند، ۱۳۹۴) و نتایج حاصل از پژوهشی تحت عنوان "زنان و تجربه احساسات مجازی" نشان‌دهنده ارتباط صمیمانه افراد در فضای مجازی و خود افشایی است (رضوی، کیانپور و آقابابایی، ۱۳۹۶). در مورد دیگر همخوان با نتایج ما با عنوان، "رسانه‌های اجتماعی با ادراک از حریم شخصی: تجزیه و تحلیل ۵ ساله از نگرش‌های مربوط به حریم خصوصی و رفتارهای خود افشایی در بین کاربران فیس‌بوک"، یافته‌ها در سطح جهانی نقش اجتماعی فیس‌بوک در ایجاد نگرش آرام‌تر به حریم خصوصی و در نتیجه افزایش افشاگری شخصی در زمینه‌های آفلاین و آنلاین را پشتیبانی می‌کند (سی-وگل، شاناهان و سیگنوریلی، ۲۰۱۸) و همین‌طور پژوهشی دیگر نشان داد که گمنامی با خود افشایی همبستگی مثبت دارد (گوردون، بومن، گودبوی و رایت، ۲۰۱۹). در مورد دیگر تحت عنوان، "این فقط یک رایانه است: انسان‌های مجازی میل به افشاگری را افزایش می‌دهند"، با توجه به این‌که بیماران در زمینه‌های بهداشتی و روانی اغلب تمایلی به پاسخگویی صادقانه ندارند، تحقیقات برای کشف استفاده از انسان‌های مجازی در مصاحبه‌های بالینی آغاز شده است،

۲۱ Aaron Ben-Ze'ev

یافته‌های حاصل از این پژوهش بیان می‌دارد که شرکت‌کنندگانی که معتقد بودند در تعامل با یک رایانه هستند در مقایسه با کسانی که معتقد بودند در حال تعامل با یک اپراتور انسانی هستند ترس کمتری از خود افشایی، نشان دادن غم با شدت بیشتر و توسط ناظران مایل به افشای بیشتر ارزیابی شدند (لوکاس، گراتچ، کینگ، مورنسی، ۲۰۱۴). افرادی که در زمینه‌ی کسب محبت و بیان احساسات خود در این محیط همچون محیط واقعی، ناتوان می‌مانند، احساس کلافگی، سردرگمی، تنهایی و ناامیدی را گزارش می‌دهند. اسمیت و همکاران در پژوهشی با عنوان "تعلق خاطر و تنهایی در فضای مجازی: تأثیرات شبکه‌های اجتماعی بر رفاه نوجوانان" اظهار داشتند که: به جای این سوال که آیا مشارکت در شبکه‌های اجتماعی منجر به احساس تنهایی و انزوای جوانان می‌شود یا مرز جدیدی برای ارتباط و تعلق خاطر باز می‌کند، یک پرسش مفیدتر این است که این نتایج در چه شرایطی و برای چه کسی اتفاق می‌افتد. فناوری رسانه‌های اجتماعی بسته به نوع استفاده از آن می‌تواند بازدارنده و تقویت‌کننده احساس رفاه اجتماعی در جوانان باشد (اسمیت، لئونیس و آناندوالی، ۲۰۲۱).

در بعد ناسازگاری با دنیای واقعی، اکثر شرکت‌کنندگان به نوعی دچار تعارض و ناسازگاری و احساس نیاز در فضای واقعی بودند. فشارها و عوامل استرس‌زای موجود در زندگی، نقص‌های جسمی که گاهی باعث سرکوب و تحقیر فرد می‌شود و همین‌طور مسائل روحی و روانی و مشکلات اقتصادی و عاطفی از عوامل گرایش افراد به این محیط است. ترس از طرد شدن توسط خانواده و دوستان و جامعه، به علت آگاه شدن آنان از عقاید خاص فرد و یا آگاه شدن روابط او با جنس مخالف، نیز از عوامل ناسازگاری فرد با دنیای واقعی و تمایل به حضور در فضای مجازی می‌باشد.

رهایی و آرامش در شبکه‌های اجتماعی و مضامین مرتبط با آن، موضوعی بود که به‌طور مکرر در تجربه افراد فعال در این فضا به آن اشاره شد. افراد با حضور در این محیط و صحبت از مشکلات و تنش‌هایشان با نوعی تخلیه هیجانی روبرو شده که در نتیجه به احساس آرامش و سبکی دست می‌یابند. شرکت‌کنندگان دچار مشکلات اعتمادبه‌نفس و اضطراب اجتماعی، با حضور در گروه‌ها و انجمن‌های مجازی و روبرو شدن با بعد وسیعی از جامعه و بازخوردها و انتقادات آن‌ها، فرآیند حساسیت‌زدایی برای آنان اتفاق افتاده که منجر به غلبه نسبی بر این مشکل شده است. در نتایج حاصل از پژوهشی تحت عنوان "بررسی تأثیر استفاده از فضای مجازی بر اعتمادبه‌نفس جوانان"، داده‌ها نشان داد که با افزایش استفاده از فضای مجازی در میان پاسخگویان، میزان استقلال‌طلبی افراد پاسخگو افزایش می‌یابد. بر اساس این پژوهش، با افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین پاسخگویان، میزان اعتمادبه‌نفس کاربرانی که دارای مطروdit‌های اجتماعی هستند، افزایش پیدا می‌کند (سلیمانی و کریمی، ۱۳۹۶). مشارکت‌کنندگان با حضور در این محیط و ابراز آزادانه افکار و امیالشان نوعی از احساس سبکی و رضایت را اعلام داشته‌اند. هویت مجهول و ناشناس، می‌تواند این آزادی در بیان را تسهیل کند و از طرفی زمینه سوءاستفاده و مزاحمت‌های مجازی را برای کاربران مساعد سازد.

در بعد کسب شناخت و تجربه، برخی از شرکت‌کنندگان تأکید ویژه‌ای برافزایش عملکرد و مهارت‌های اجتماعی و کمک گرفتن از این فضا در جهت رشد شخصی‌شان داشته‌اند. افراد حاضر در این محیط با طیف گسترده‌ای از ارتباطات و تجارب روبرو می‌شوند که به آن‌ها در جهت شناخت اجتماعی و کشف شخصیت‌ها و افکار و عقاید مختلف کمک می‌کند. این‌گونه تجارب باعث شناخت شخصی و رشد و تجربه در افراد می‌شود و البته در حالت افراطی آن، امکان فاصله گرفتن از دنیای واقعی و ایجاد یک شخصیت کاذب و شناخت غلط از خود وجود دارد.

به‌طور کلی می‌توان گفت، پدیده افشاگری در فضای مجازی تحت تأثیر عوامل مختلفی امکان بروز می‌یابد عواملی از قبیل مسائل جنسی، احساس امنیت افراد در خود افشاگری در این فضا، مشکلات فرد در پذیرش و کنار آمدن با شرایط و مسائل محیط واقعی، احساس آزادی و بی‌حدومرز بودن این فضا و متعاقب آن احساس امنیت و آرامش و کسب تجربه و شناخت‌های شخصی و اجتماعی است. یافته‌های پژوهش حاضر همخوان با نتایج مطالعه‌ای با عنوان "بررسی شیوع رفتار خود افشایی در شبکه‌های اجتماعی مجازی و عوامل مرتبط با آن در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان" می‌باشد. بر اساس

مطالعه مذکور عوامل مؤثر مانند حضور در شبکه مجازی، پنهان بودن و دسترسی به اینترنت و شبکه های مجازی از جمله عوامل رفتار خود افشایی در بین دانشجویان بودند. هدف از حضور در شبکه های مجازی برقراری ارتباط و اشتراک اطلاعات شخصی، خلاص شدن از تنهایی، استفاده در اوقات فراغت، دسترسی به اطلاعات مختلف و به روزرسانی اطلاعات، آشنایی با دوستان و همکاران، احساس گمنامی، احساس اتحاد و عدم اعتماد به نفس می باشد (پاشایی، جوانمردی و فلاحی، ۱۳۸۵: ۲۰).

با توجه به اینکه پژوهش حاضر با روش کیفی انجام شده محدودیت های حذف سوگیری محقق، عدم کنترل اعتبار نتیجه گیری و عدم قابلیت تعمیم پذیری بر آن وارد است. از دیگر محدودیت های پژوهش، می توان به مشکل در جلب رضایت افراد برای مصاحبه اشاره کرد. تجربه این پژوهش نشان می دهد که برای شناسایی ابعاد بیشتری از این موضوع نیاز است از سؤالاتی استفاده شود که ضمن عدم برانگیختن حساسیت، پاسخگو را برای اعلام نظرات دقیق و روشن خود در این خصوص ترغیب نماید.

در خصوص خود اظهاری در اینترنت، خلأ مطالعاتی شاخصی دیده می شود. از پیشنهادات این پژوهش، انجام پروژه های کمی و کیفی بیشتر در رابطه با مضامین اصلی و فرعی این تحقیق است. پژوهش های عمیق کیفی درباره ی این موضوع، می تواند در استخراج مفاهیم و متغیرهای موجود از دل زمینه های اجتماعی و تجربه زیسته افراد و کشف و بررسی مسائل و مشکلات جامعه به محققان کمک شایانی کند. در رابطه با بعد تخلیه هیجانی و جنسی و پیامدهای مثبت و منفی آن نیاز به تحقیقات بیشتر و عمیق تری احساس می شود. با توجه به رشد روزافزون گرایش افراد به فضای مجازی و متعاقب آن فراگیر شدن پدیده افشاگری، لزوم ایجاد زمینه های آگاه سازی افراد و بررسی و توجه دقیق تر به این پدیده ضروری می باشد.

قدر دانی

از کلیه شرکت کنندگان در پژوهش که با همکاری خود سخاوتمندانه ما را در این امر یاری نموده اند، صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم.

منابع و مراجع

- ۱- توسلی، افسانه و جلالوند، انسیه. (۱۳۹۴). استفاده از اینترنت و تمایل به خود اظهاری (مطالعه موردی دانشجویان دختر یکی از دانشگاه های شهر تهران)، فصلنامه مطالعات اجتماعی - روان شناختی زنان، ۱۳ (۴)، (۹۵-۱۲۲).
- ۲- تقدسی، معصومه، مظاهری، محمدعلی، شکری، امید و ذبیح زاده، عباس. (۱۳۹۶). مقایسه نحوه مواجهه افراد با موقعیت های اخلاقی در فضای مجازی و دنیای واقعی، فصلنامه راهبرد فرهنگ، ۱۰ (۳۹)، (۹۷-۱۲۲).
- ۳- محمد پور، احمد. (۱۳۹۰). روش تحقیق کیفی، ضد روش. جلد ۱، چاپ اول، تهران: انتشارات جامعه شناسان. (ص ۹۳ و ۹۷).
- ۴- حریری، نجلا. (۱۳۸۵). اصول و روش های پژوهش کیفی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.

۵- شجاعی جشوقانی، ریحانه، احمدی علون آبادی، سید احمد، جزایری، رضوان و اعتمادی، عذرا. (۱۳۹۷). واکاوی معنایی آسیب های برآمده از فضای مجازی در روابط بین زوجین در شهر اصفهان، فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۹ (۷۳)، (۶۲-۷۸)

۶- مظفری نیا، سهراب و قاسمی پور، مریم. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین سبک زندگی متأثر از فضای مجازی و طلاق عاطفی در شهر ایلام، نشریه فرهنگ ایلام، ۱۸ (۵۶)، (۱۷۱-۱۹۱).

۷- رضوی، سید علی محمد، کیانپور، مسعود و آقابابایی، احسان. (۱۳۹۶). زنان و تجربه ای احساسات مجازی (مطالعه ای کیفی چگونگی بروز و ابراز عواطف مجازی دختران شهر قم)، فصلنامه مطالعات راهبردی زنان، ۲۰ (۷۷)، (۸۶-۶۱).

۸- سلیمانی، ندا و کریمی، لاله. (۱۳۹۶). تأثیر استفاده از شبکه های اجتماعی بر سطح اعتماد به نفس جوانان، فصلنامه رسانه، ۲۸ (۲)، (۱۰۱).

۱. Barak, A. (2008). Psychological aspects of cyberspace. Theory, research, applications. Cambridge: Cambridge University Press.
۲. Raacke, J., & Bonds-Raacke, J. (2008). MySpace and Facebook: Applying the uses and gratifications theory to exploring friend-networking sites. *Cyberpsychology & behavior*, ۱۱(۲), ۱۶۹-۱۷۴.
۳. Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *IEEE Engineering Management Review*, 13(1), 16-31.
۴. Alves, H., Fernandes, C., & Raposo, M. (2016). Social media marketing: a literature review and implications. *Psychology & Marketing*, 33(12), 1029-1038.
۵. McKenna, K. Y., & Bargh, J. A. (1998). Coming out in the age of the Internet: Identity "demarginalization" through virtual group participation. *Journal of personality and social psychology*, 75(3), 681.
۶. Utz, S. (2015). The function of self-disclosure on social network sites: Not only intimate, but also positive and entertaining self-disclosures increase the feeling of connection. *Computers in Human Behavior*, 45, 1-10.
۷. Cheung, C., Lee, Z. W. & Chan, T. K. (2015). Self-disclosure in social networking sites: the role of perceived cost, perceived benefits and social influence. *Internet Research*, 25(2), 279-299. doi:10.1108/intr-09-2013-0192.
۸. Berndt, T. J. (2002). Friendship quality and social development. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 7-10.
۹. Clark-Gordon, C. V. Bowman, N. D., Goodboy, A. K., & Wright, A. (2019). Anonymity and Online Self-Disclosure: A Meta-Analysis. *Communication Reports*, 32(2), 98-111. doi:10.1080/08934215.2019.1607516.
۱۰. Forest, A. L., & Wood, J. V. (2012). When social networking is not working: Individuals with low self-esteem recognize but do not reap the benefits of self-disclosure on Facebook. *Psychological science*, 23(3), 295-302.
۱۱. Vazire, S., & Gosling, S. D. (2004). e-Perceptions: Personality impressions based on personal websites. *Journal of personality and social psychology*, 87(1), 123.

۱۲. Jensen Schau, H., & Gilly, M. C. (2003). We are what we post? Self-presentation in personal web space. *Journal of consumer research*, 30(3), 385-404.
۱۳. Haythornthwaite, C. (2011). Social networks and Internet connectivity effects, *Journal of Communication & Society*, Vol 8(2), Pp.125-147.
۱۴. Cameron, J. J., Holmes, J. G. & Vorauer, J. D. (2009). When self-disclosure goes awry: Negative consequences of revealing personal failures for lower self-esteem individuals. *Journal*.
۱۵. Altman, I. & Taylor, D. A. (1973). *Social penetration: the development of interpersonal relationships*. Holt, MI: Rinehart & Winston.
۱۶. Best, P., Manktelow, R. & Taylor, B. (2014). Online communication, social media and adolescent wellbeing: a systematic narrative review. *Children and Youth Services Review*, 41, 27-36. doi:10.1016/j.chidyouth. 2014.03.001.
۱۷. Valkenburg, P. M. & Peter, J. (2009). Social consequences of the internet for adolescents: a decade of research. *Current Directions in Psychological Science*, 18(1), 1-5.
۱۸. Smith, D., Leonis, T., & Anandavalli, S. (2021). Belonging and loneliness in cyberspace: impacts of social media on adolescents' well-being. *Australian Journal of Psychology*, 73(1), 12-23.
۱۹. Almakrami HA (2015) Online self-disclosure across cultures: A study of Facebook use in Saudi Arabia and Australia. Brisbane, Australia: Queensland University of Technology.
۲۰. Dees, D. M., & Heinfeldt, J. (2007). An aesthetic analysis of an educational, videoconferencing experience. *Journal of College Teaching & Learning (TLC)*, 4(2).
۲۱. Ben-Ze'ev, A. (2020). Cyberspace: The Alternative Romantic Culture. *International Handbook of Love: Transcultural and Transdisciplinary Perspectives*, 83.
۲۲. Moors, R., & Webber, R. (2013). The dance of disclosure: Online self-disclosure of sexual assault. *Qualitative Social Work*, 12(6), 799-815.
۲۳. Tsay-Vogel, M., Shanahan, J., & Signorielli, N. (2018). Social media cultivating perceptions of privacy: A 5-year analysis of privacy attitudes and self-disclosure behaviors among Facebook users. *new media & society*, 20(1), 141-161.
۲۴. Lucas, G. M., Gratch, J., King, A., & Morency, L. P. (2014). It's only a computer: Virtual humans increase willingness to disclose. *Computers in Human Behavior*, 37, 94-100.
۲۵. Pashaei, T., Javanmardi, R., & Fallahi, A. (2018). A Survey of the prevalence of self-disclosure behavior in virtual social networks and related factors among the students of Kurdistan University of Medical Sciences, Iran. *Chronic Diseases Journal*, 6(3), 120-126.

Some factors effective on self detection in cyber space: a qualitative study

Marjan Torkzadeh, Zeinab Norouzi Zad , Alireza Bakhshayesh

Abstract

The cyber space attractions has led people to spend mush time in this space and substitute this space interactions by family members and peers ones. When an unknown one is online he/she may communicate more brave than in face to face situation. Present study describes what/how is self detection in cyber space based on the subject importance by adopting a qualitative approach and phenomenology method. Present study describes what/how is self detection in cyber space based on the subject importance by adopting a qualitative approach and phenomenology method. The present study statistical society includes all people interact and converse on personal subjects in cyber networks. Data was collected through purposeful sampling and semi-structured interview with ۱۵ participants and finally analyzed using phenomenology analysis based on Van- Mann. Findings results indicate that detection phenomenon in cyber space occurs influenced by various factors such as sexual issues, people security in detecting privacy, individual difficulty in accepting and coping with real environment problems and conditions, feeling freedom and feeling peace in cyberspace and obtaining experience and knowledge .

Based on findings, the study can be helpful in more knowing the society needs and caveats existing in people daily life.

Keywords: internet, self detection, cyber space